Module (Course Syllabus) Catalogue

٢٠٢٢-٢٠٢٣

College/ Institute	**Khabat Technical Institute**
Department	**Production of medicinal herbs -E**
Module Name	**Kurdology and Human Rites**
Module Code	KUR١٠١
Degree	**Technical Diploma** ■ **Bachler** ☐ **High Diploma** ☐ **Master** ☐ **PhD** ☐
Semester	**First**
Qualification	**MSc. Plant Protection**
Scientific Title	**Lecturer**
ECTS (Credits)	٥
Module type	**Prerequisite** ☐ **Core** ☐ **Assist.** ■
Weekly hours	٤
Weekly hours (Theory)	**(٣)hr Class** — **(٣)Total hrs Workload**
Weekly hours (Practical)	**( )hr Class** — **( )Total hrs Workload**
Number of Weeks	
Lecturer (Kurdology)	**Amina Yaseen Muhammad**
E-Mail & Mobile NO.	**Amina.mohammad@epu.edu.iq** ٠٧٥٤٩٧٣٨٦٢
Lecturer (Human Rites)	**Mohamad Khalel**
E-Mail & Mobile NO.	٠٧٥٠٤٠٠١٠
Websites	

Course Book

Course Description	• ئامانج لە خوێندنی ئەم پرۆگرامە ناساندنی زانستی کوردۆلۆجییە بە قوتابییان و باسکردنی ئەو بابەتانەیە کە پەیوەستن بە لێکۆڵینەوە دەربارەی کورد و شارەزایی کردنی قوتابییان بە چەمک و دەربڕاوە تایبەتەکانی پەیوەست بەم بابەتە(کوردۆلۆجی)، کە مەبەست لێی شارەزا کردنی قوتابییە لە بنەما گشتییەکانی کوردۆلۆجی و ناساندنی وەك زانستێکی سەربەخۆ و لە هەمان کاتدا پەیوەستدار بە لایەنەکانی ترەوە، هەروەها پێدانی زانیارییە بە قوتابییان و خوێندکارانی کورد، تا شارەزاییان دەربارەی زمان و ئەدەب و جوگرافیا و مێژوو و ئاین کلتور و ڕەچەڵەکی کورد هەبێت و ببێتە کارئاسانییەک و بەرچاو ڕوونییەک بۆ خوێندکاران. • ئامانجی ناساندنی مافەکانی مرۆڤە بە شێوەیەکی گشتی و پوخت، هەروەها بابەتەکان باسی لە دەستپێکی پەرەسەندنی مافەکانی مرۆڤ و جوڵەی و ئاراستەی ڕەهەندەکانی لە کۆمەڵگەی مرۆڤایەتیدا، هەروەها خستنەڕوو و دیاریکردنی ئاستی یاسا" ئاسمانی و ئاینی و شارستانییەکانە لە پابەندبوونیان بە بەها و بنەما گشتییەکانی مافی مرۆڤ، هاوکات باسی پەرەسەندنی مافەکانی مرۆڤ لە قۆناغ و سەردەمە جیاوازەکانی، وەک سەدەکانی(ناوەراست و ڕۆشنگەری و هاوچەرخ)هەروەها باس لە دانپێدانانی نێودەوڵەتی بە مافەکانی مرۆڤ لە ڕێگای ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکاندا، لە پێشەنگی هەموویان دانپێدانانی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بە ماف و ئازادییەکان دەخەینە ڕوو، هەروەها باسی دیموکراسی و جۆرەکانی و مافی چارەی خۆنووسین و گشت ئەو نەهامەتییانەی کە گەلەکەمان بەسەری هاتووە لە قۆناغە جیاوازەکانی ژیانی بە شێوەی ئەنفال و جینۆساید کە دژی میللەتەکەمان کراوە لە ژێر دەستی دەسەڵاتە ستەمکارەکانی یەک بەدوای یەک. هەروەها ناساندنی جێندەر و تیۆرەکانی.
Course objectives	ئامانج لە خوێندنی ئەم پرۆگرامە ناساندنی زانستی کوردۆلۆجییە بە قوتابییان و باسکردنی ئەو بابەتانەیە کە پەیوەستن بە لێکۆڵینەوە دەربارەی کورد و شارەزایی کردنی قوتابییان بە چەمک و دەربڕاوە

	تایبەتەکانی پەیوەست بەم بابەتە(کوردۆلۆجی)، کە مەبەست لێی شارەزا کردنی قوتابییە لە بنەما گشتییەکانی کوردۆلۆجی و ناساندنی وەك زانستێکی سەربەخۆ و لە هەمان کاتدا پەیوەستدار بە لایەنەکانی ترەوە، هەروەها پێدانی زانیارییە بە قوتابییان و خوێندکارانی کورد، تا شارەزاییان دەربارەی زمان و ئەدەب و جوگرافیا و مێژوو و ئاین کلتور و ڕەچەڵەکی کورد هەبێت و ببێتە کارئاسانییەک و بەرچاو ڕوونییەک بۆ خوێندکاران. جەختکردنە لەسەر دانپێدانانی نێودەوڵەتی بە مافەکانی مرۆڤ. زیاتر جەختکردنە لەسەر پێناسەی ناوەڕۆکی مافەکانی مرۆڤ، ئەو مافانەی لە ڕاگەیاندنە جیهانییەکاندا سەبارەت بە مافەکانی مرۆڤ ڕاگەیەندراوە.. ڕەهەندەکانی دەستەبەری مافەکانی مرۆڤ و پاراستنیان. دیاریکردن و ئاشناکردنی گەلەکەمان بەو ستەمانەی لێی کراوە لە قۆناغە جێندەر و دیاریکردنی جیاجیاکانی ژیانی بەشێوەی جینۆساید. پێناسەی
Student's obligation	لەسەر قوتابی پێویستە بەشداری بەردەوامییان هەبێت لە پرۆسەی وانەگوتنەوەدا ئەویش بە وەڵامدانەوەی ئەو پرسیارانەی کە لە لایەن مامۆستاوە ئاراستەیان دەکرێت، هەروەها ئەنجامدانی(چوار)کویز و پێشکەشکردنی سیمینار و ئەنجامدانی ئەرکی ماڵەوە و ڕاپۆرت و تاقیکردنەوەی
Required Learning Materials	بەکارهێنانی(پاوەرپۆینت)، لە ڕێگەی داتاشۆوە، بۆ ناونیشانە سەرەکییەکان و سەردێر و پێناسە و پوختە و دەرئەنجامەکان، بۆ پۆلێنکردنی بابەتەکان و ڕاڤە و ڕوونکردنەوەی خاڵە گرنگ و پێویستەکانن وێرای هێنانەوەی نمونەی پێویست لەسەر بابەتەکان. هەروەها بەکارهێنانی پێنووسی ماجیک و تەختەی سپی، بەشدارییپێکردنی قوتابییان لە هێنانەوە و نووسینەوەی نمونەکاندا. هاوکات پێدانی سەرچاوەی بەکەلک،

		Task	Weight (Marks)	Due Week	Relevant Learning Outcome
Evaluation		Paper Review	٠	٦	How to write paper
	Assignments	Homework	٤	٤	To review lectures
		Class Activity	٢	٢	To assess student
		Report	١	٦	How to research form references
		Seminar	١	٦	How to present
		Essay			
		Project	٠	٠	How to work with tem group
	Quiz		٤	٣	To review lectures
	Lab.				Practical learn about subject
	Midterm Exam		١	٦	Assessment
	Final Exam		١	١٢	Assessment
	Total		٣٢	١٢	

٪١٠Homework
٪١٦Assignm
٪٢ Class Activity
٪٨ Quiz
٪٢٤ Midterm Exam
٪٤٠ Final Exam

Specific learning outcome:	١-له دوای تەواوبوونی ئەم کۆرسە چاوەروانی ئەوە لە قوتابییان دەکرێت کە دەرگایەکی مەعریفی و زانستی بدۆزنەوە بۆ تێگەیشتن و دەستخستنی زانیاری لەسەر نەتەوەکەمان ٢-هەروەها توانای تێگەیشتنی هەبێت لە هەموو بەشە جیاجیاکانی

	وەکو زمان، ئەدەب، مێژوو، جوگرافیا، ئاین... ٣-ئەو هەستە نیشتمانییەی لا دروست بێت کە پێویست دەکات چ هەنگاوێک بنێت بۆ پاککردنەوەی زمانی کوردی لە وشەی بێگانە و پاراستنی زمانەکەی بۆ نەوەکانی داهاتوو ٤-جگە لەمانە ، هەروەها درک بەوەش بکات کە وەک تاکێکی کۆمەڵگە پێویستە چ هەوڵێک بدات بۆ ڕزگارکردنی نەتەوەی کورد لە قەیرانی نەبوونی زمانی ستاندارد ٥-فێربوونی بەکارهێنانی ڕێنووسی لاتینی و کێشە و ئاریشەکانی ڕێنووسی لاتینی
Course References:	١- _کوردۆلۆجی، پ.ی. سەلام ناوخۆش و نەریمان عەبدوڵا و ئیدریس عەبدوڵا، چاپی چوارەم، چاپخانەی منارە،هەولێر، ٢٠٠٩ ٢- کوردناسی، م. سەرسام خەلیل عومەر و م. شاکر رەزا، چاپی یەکەم، چاپخانەی شەهاب، هەولێر، ٢٠١٨ ٣- کوردۆلۆجی، د.عەبدولواحید موشیر دزەیی، چاپی یەکەم، چاپخانەی پاک، هەولێر ٢٠١١ ٤- ئەدەبی کوردی و هونەرەکانی ئەدەب، د.شوکریە رەسول، مطابع التعليم العالي، ١٩٨٩. ٥- مێژووی کورد و کوردستان، محەمەد مەردۆخی کوردستانی، و. عەبدول کەریم محەمەد سەعید، چاپی دووەم، خانەی چاپ و بڵاوکردنەوەی چوارچرا سلێمانی، ٢٠١٧ ٦- مێژووی ئەدەبی کوردی ، د. مارف خەزنەدار، بەرگی یەکەم، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، ٢٠١٠ ٧- التنظيم القانوني لضمانات حقوق الانسان و حرياته، د.کاوە ياسين سليم، مكتب الجامعي الحديث، الاسكندرية، ٧٤٠٥ ٨- حقوق الانسان تطوره و مضمونه و حمايته، د.رياض عزيز هادي،٢٠١

Kurdology topics (Theory)	Week	Learning Outcome
کوردۆلۆجی پێناسەی و چەمک	**یەکەم**	
زمان پێناسەی و چەمک	**دووەم**	
زمان تایبەتمەندییەکانی و ئەرک	**سێ یەم**	
زمان ئاستەکانی	**چوارەم**	

کوردی زمانی شوێنی و جیهان زمانەکانی خێزانە	پێنجەم	
زار پەیدابوونی و زمان دابەشبوونی	شەشەم	
کوردی زمانی دیالێکتەکانی	حەوتەم	
ستاندەر زمانی	هەشتەم	
کوردی زمانی فۆنیمەکانی	نۆیەم	
ئەدەب جۆرەکانی کوردی، ئەدەبی	دەیەم	
فۆلکلۆر ئەدەبی ئەدەب، هونەرەکانی	یازدەم	
گەورە کوردستانی سنوری کوردستان، جوگرافیای	دوازدەم	
Human Rates Topics	**Week**	**Learning Outcome**
)پێناسە و چەمک(مرۆڤ مافی) مرۆڤ مافی پێشکەوتنی و سەرهەڵدان مرۆڤ مافی مێژووی	یەکەم	
_ مرۆڤ مافی جۆرەکانی _ مرۆڤ مافی پۆلێنکاری مرۆڤ مافی خەسلەتەکانی	دووەم	
نیشتمانییەکان سەرچاوە _مرۆڤ مافی سەرچاوەکانی و ڕێکەتنامە(نێودەوڵەتییەکان سەرچاوە ،)دەستوروویاساکان( )نێودەوڵەتییەکان پەیماننامە	سێ یەم	
)شەڕ و ئاشتی حاڵەتی لە(مرۆڤ مافی پاراستنی مافەکانی پێشێلکاری بەرەنگاربوونەوەی و پاراستن میکانیزمی مرۆڤ	چوارەم	
ئامانجەکانی جینۆساید، مێژووی)پێناسە و چەمک(جینۆساید جینۆساید	پێنجەم	
جینۆساید شێوازەکانی جینۆساید لەسەر سزادان و قەدەغەکردن ڕێکەوتننامەی	شەشەم	
کورد میللەتی دژی جینۆساید ئێزیدیەکان جینۆسایدی_کیمیاباران و ئەنفال	حەوتەم	
)ژینگەیی_ئابوری_مرۆیی(ڕووی لە ئەنفال کاریگەریەکانی	هەشتەم	

		)نێودەڵەتی و ناوخۆ ئاستی لەسەر(کورد جینۆسایدی ناساندنی هەڵەکانی
	نۆیەم	پێناسە و چەمک _جێندەر ناساندنی
	دەیەم	جێندەر تیۆرەکانی
	یازدەم	مێژوودا لە کورد ئافرەتی پێگەی
	دوازدەم	_سیاسەت و جێندەر _کلتور و جێندەر _خێزان و جێندەر ئابووری و جێندەر

Questions Example Design

□رسیارو وەڵامی نمونەیی

پ ١ □ پێناسەی (٥) لەمانەی خوارەوە بکە : **(٢٠نمرە)**

□١- فۆنەتیك ٢- مۆرفیم ٣- کۆردۆلۆجی ٤- ڕستەسازی (سینتاکس) ٥ - ڕەخنەی ئەدەبی ٦- زانستی زمان .

پ ٢ □ جیاوازی نێوان شیعر و پەخشان بکە ؟

(١٦نمرە)

پ ٣ □ ئەم بۆشاییانەی خوارەوە پڕبکەرەوە : **(٢٤ نمرە)**

□١–مەولەوی شاعیر بە دیالێکتی□□□□□□□□□بە شێوەزاری□□□□□□□□□□□□شیعری نووسیوە .

□٢– مامۆستاعەلائەدین سەجادی دەڵێ : ئەدەب بریتییە لە□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□٣– هیرۆدۆت مێژوونووسی یۆنانی دەڵێ : مێژوو بریتییە لە□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□٤– میر □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ بە دامەزرێنەری مرنیشینی بۆتان دادە نرێت .

٥– ئەدەبیاتناسی سێ بناغەی زانستی جیاوازدەگرێتەوەکە بریتین لە ١ □□□ □□□ ٢ □□□□٣□□□□

□**مافی مرۆڤ :**

□١: پێناسەی مافی مرۆڤ بکە و گرنگیەکانی مافی مرۆڤ دیاری بکە. (عرف حقوق الانسان و من پم بین اهم فوائدها) (٢٠ نمرە)

□**پ٢:** هەردوو پەیمانە نیودەولەتیەکانی مافی مرۆڤ سالی ١٩٦٦ دابەش کرابوون بۆ دوو جۆرە پاراستنەکانی مافەکانی مرۆڤ، چین؟

وەڵامی پرسیارەکانی کوردۆلۆجی–قۆناغی یەکەم–کۆرسی یەکەم–خولی دووەم–ساڵی ۲۰۲۰–۲۰۲۱

وەڵامی پرسیاری یەکەم:– پێناسەکان

١فۆنەتیك:– ئەوزانستەیە کە لەلایەنی فیزیکی دەنگ دەکۆڵێتەوە , واتالە چۆنیەتی دروستبوون وەرگرتنی دەنگە کاندا.

٢مۆرفیم:– بچووکترین پارچەی واتاداری زمانە و ئەرکی ڕێزمانیش دەبینێ , بەشێوەیەکی گشتیش مۆرفیم بەپێی کارکردنی لەزماندا دابەش دەبێ بەسەردوو بەشی سەرەکی:١– مۆرفیمی سەربەخۆ:–ئەومۆرفیمانەن کە هەمیشە وەك دانەیەی سەربەخۆ دەبینرێت و خاوەن واتایەکی هۆشەکین وەك(دار), ٢– مۆرفیمی بەند:– ئەومۆرفیمانەن کە هەرگیز وەك دانەی سەربەخۆ نابینرێت تا نەدرێتە پاڵ مۆرفیمێکی ترەوەوەك (لە) .

٣کوردۆلۆجی:– لێکۆڵینەوەی زانستیانەیە دەربارەی ڕەگەزو مێژوو و زمان وئەدەب و فۆلکلۆرو کەلەپورو فەرهەنگ و جوگرافیای کوردستان دەردەخات ,یان بریتییە لەناسینی کوردو دەرخستنی وەکو نەتەوەیەك کە خاوەن گیانی نەتەوەیی خۆیەتی , زاراوەکەش لای کورد لە(کوردۆلۆجی)یەوە گۆڕاوە بە (کورد ناسی).

٤ ڕستەسازی (سینتاکس):– ئەو زانستەیە کە لە مۆرفیم و وشە دەکۆڵێتەوە لە چوارچێوەی ڕستەدا , واتا چۆنیەتی ڕێزبونیان بۆ دروستکردنی ڕستە , هەروەها باس لەجۆرەکانی ڕستە(سادە یان نسادە) وئەرکەکانی (هەواڵگەیاندن , پرسیار , سەرسوڕمان , . . .هتد) دەکات .

٥زانستی زمان :– بەپێی پێنا سینی نوێ (دیراسە کردنی سیستە می زمانە)و لە دوو ڕووەوە هەوڵ دەدات زمان شیبکاتەوە , یەکێکیان زمان چییە و ئەوەی تریان زمان چۆن کار دەکات .

وەڵامی پرسیاری دووەم :– جیاوازی نێوان شیعر و پەخشان :–

١شیعر لەویژدان و سۆزەوە پەیدادەبێ , پەخشان لەئەقل و ژیرییەوە .

٢شیعر خاوەن کێشە , لەپەخشاندا کێش نییە .

٣لە شیعردا سەرواهەیە , بەڵام لە پەخشاندا نییە .

٤لە شیعردا هونەرەکانی رەوانبێژی زیاترە وەك لە پەخشاندا .

٥شیعر زیاتر بەرەو کورتبڕی و خەستی دەچێت , بەڵام لە پەخشاندا درێژدادڕی زیاترە .

٦ له شیعردا شاعیر لەبەر پێویستی کێش وسەروا زۆرجار وشەکان پاش و پێش دەکات وجێگۆرکێیان پێ دەکات , لەبەر ئەوەی شاعیر دەرفەتی پێدراوە وشە لەهەر شوێنێك دابنێ , لەئەنجامدا دارشتنی ڕستەکە ناسروشتی دەبێت , بەلاّم لە پەخشان بەپێچەوانەوە ڕستە دەبێ ڕێچکەی تایبەتی خۆی بگرێ و ئەو گۆران وپاش وپێش وپێشخستنەی لەشیعردایە لەپەخشان ڕێی پێنادرێت .

٧ شیعر جۆرە نووسینێکی تایبەتی هەیە , لەشیعری کلا سیکیدا هەر دێرە شعرێك دەبێتە دوو نیوە دێر لەبەرامبەر بەیەك و سەرواش بەگوێرەی شیعرەکە دەگۆرێ , کەچی پەخشان هەمووی بەسەریەکەوە دەنووسرێت تەنیا دوای تەواوبوونی پەرەگراف دێتە سەردێری نوێ .

٨ لەبەرئەوەی شیعر زمانی سۆزو ویژدانە ,بۆیە کەسێتی شاعیر نیشاندەدات چونکە شاعیرێتی بەهرەیە , ئەگەر شاعیر نەبێ نابێتە شاعیر , کەچی زمانی پەخشان زمانی ئەقلّ و ژیرییە , کەمتر کەسێتی نووسەر دەردەخات زیاتر پشت بەرۆشنبیری دەبەستێت تا بەهرە .

وەلاّمی پرسیاری سێیەم :- بۆشاییەکان

١ گۆران هەورامی .

٢ لەو قسەجوانانەی کە لەدوو لێوی شاعیران ونووسەران دێتە دەرەوە و خەیالّی ناسك وسۆزو بیروباوڕی دەردەخات .

٣ مێژوو گەران وپشکنینە بەدوای کرۆکی ڕووداو وکارەساتە کۆنەکان .

٤ میر عەبدولعەزیز .

٥ تیۆری ئەدەب , ڕخنەی ئەدەب , مێژووی ئەدەب .

Extra notes:

External Evaluator

١٨_ پێداچونەوەی هاوەڵ

دوای پێداچوونەوەی تێروتەسەل بە
کۆرسی بوکی (کوردۆلۆجی و مافی مرۆڤ و جینۆساید)
تێبینیمان کرد کە بەپێی ڕێنماییەکان داڕێژراوە
ئەوای سیلەبیسەکان خوێندنی تیایە .
جێگای دەستخۆشییە .

م. جمعە قادر صالح
مامۆستای یاسای گشتی
٠٧٥٠٤٥٤٦٣٩